СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 146. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 25. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 146. Jersey City, N. J., Thursday, June 25, 1931. THREE CENTS.

ДАЛІ ВБИВАЮТЬ ПІКЕТУЮЧИХ МАЙНЕРІВ

ФЕЙЕТ СІТИ (Пенсилвенія). — В понеділок прийшло в Вайлдвуд до сутички між страйкуючими майнерами і помічниками шерифа, наслідком чого вбито одного майнера, а 12 ранено. А на другий день, у вівторок, прийшло до конфлікту між сторожею і пікетуючими майнерами на дорозі біля Арнолд Сіти.

Сторожа каже, що її обкидувано камінням і яйцями, а страйкуючі доказують, що ніхто не кидав камінням, а тільки один хлопчина кидав яйцями.

Сторожа почала кидати на пікетуючих слізними бомбами, щоби їх розігнати та щоби можна було перевести спокійно страйколомів до майн „Питсбург Кол Компані".

Страйкуючі були зібрані біля склепу Пилиповича. Сторожа почала до них стріляти, а один з перших стрілів вцілив Пилиповича в саме серце й він повалився неживий на землю, до ніг стоячої біля нього жінки. Важко ранено 4 майнерів, котрих відвезено до шпиталю. Для двох з них нема надії на життя.

Шериф заарештував кількадесять пікетуючих за те, що не дозволяли переїхати трокам зі страйколомами, якими були головно Мурини. Арештовано теж 6 дівчат за те, будьтоби вони обкидали болотом забудовання „Питсбург Кол Компані".

ПОЛЕТІЛИ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

ГАРБОР ГРЕЙС (Нюфондленд). — Вілі Пост, летун з Оклагома Сіти, і Геролд Гети, мореплавець з Лос Енджелес, пустилися в дорогу через Атлянтійський океан до Берліна. Летуни думають перелетіти 2,860 миль. Дорогу з Ню Йорку до Гарбор Грейс, яка виносить 1,120 миль, перелетіли зі скорістю 166 миль на годину.

Летуни вибралися в дорогу довкола світа. Хочуть побити рекорд Цепеліна, який облетів світ у 21 днях. Пост і Гети хочуть відбути ту дорогу в 10 днях. Летітимуть через Берлін, Москву, Іркутск, Хабаровськ, Ном, Едмонтон і Клівленд.

Лет цей замітний тим, що зроблений без усякої реклями. Летять вони тим літаком, яким Пост здобув першу нагороду при летунських перегонах 1930 р. при так званім „Лос Енджелес-Шикаго дербі".

Лет фінансує Ф. С. Гол, нафтяр з Оклагоми.

ПОКАРАЛИ БАНКИРІВ ТЮРМОЮ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Донелен покарав Бернарда К. Маркуса, президента попавшого в банкротство „Бенк оф Юнайтед Стейтс", і Сол Сінгера, заступника президента, вязницею від 3 до 6 літ.

Судова розправа тревала 12 тижнів. Суддя підчеркнув, що особиста захланність засуджених була причиною катастрофи, яку мали 400,000 депозиторів.

Герберт Сінгер, 24-літній син Сола Сінгера, остав засуджений на вязничу кару без означення речинця за зловживання фондів банку. Він може бути держаний у вязниці від 3 місяців до 3 літ. Отсим засудом позбавлено його можности вести адвокатуру.

ЗАРОБІТКИ ГЕНГСТЕРІВ.

НЮ ЙОРК. — Артур Флегенгаймер, ватажок генгстерів з Бронксу, вложив до банку за останні 6 місяців 1930 р. $856,000. Кажуть, що це тільки мала частина його річних доходів, бо він заробляв денно на самім пиві $5,500.

Тепер потягають його до відповідальности, бо не платив доходового податку, ошукавши в цей спосіб державний скарб на $79,236.

СТИМСОН ВІДМОВИВСЯ ГОВОРИТИ ПРО ЗАЯВУ ГУВЕРА.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту, Генри Стимсон, мав говорити радіом про плян Гувера в справі однорічного звільнення Німеччини від сплати воєнних довгів. Та в останній хвилі відмовився говорити, бо сказав, що супроти невиясненого становища з боку Франції його мова могла би пошкодити самій справі.

ТРЕБА БУДЕ ПОМОЧ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

АЛЕКСАНДРА БЕЙ (Ню Йорк). — 400 робітникам, котрі зійшлися на конференцію „Стейт Асосіейшен оф Поблик Велфейр Офишелс", подано до відома звіт про стан безробіття, з якого виходить, що цеї осени і зими треба буде дати безробітним ще більшу допомогу, ніж її давали минулої зими. І то без огляду на те, чи ситуація з депресією поправиться. Заважує тут те, що безробітні вже вичерпали всі свої ощадности.

ОБЖАЛУВАЛИ МЕЙОРА, ПОЛЯКА, І МІСЬКИХ УРЯДОВЦІВ.

ДІТРОЙТ. — Місто Гемтремк, якого міська управа є в значній мірі в польських руках, завдяки численности польської імміграції, має сензацію, бо арештовано мейора Рудольфа Тенеровича, радного Скомського, капітана поліції Рупінського і інших за хабарництво.

ПРОТИ КАТАЛЬОНСЬКОГО СЕПАРАТИЗМУ.

До Барцельони (Катальонія, Еспанія), приїхав з Мадриду міністер закордонних справ еспанського уряду, який виголосив промову перед 40,000 Катальонців, що зібрадися на площі бою биків. Він різко виступив проти сепаратизму катальонського краєвого уряду й закликав Катальонців далі триматися спільної еспанської держави.

ЖЕРТВИ ТУРИСТИКИ.

Шість англійських туристів вибралися на шпилі Пиренеїв і коло Андори пропали серед гір без сліду. Між іншими пропав професор Грегорі з кембріджського університету і його дочка. За ними вже шукають цілий тиждень, але без успіху.

КАТАСТРОФА В КОПАЛЬНІ.

Коло Валендорфу в Турингії у копальні в глибині 500 метрів завалилася стіна і земля присипала 6 робітників. Двох робітників удалося вратувати, інші згинули.

ВИКОНАНИЙ СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

Головний воєнний суд у Варшаві затвердив смертний присуд на вояка 15 полку піхоти, Евгена Маркевича, який у селі Заєвні, повіту Столиці, вбив для грабунку 4 особи. Президент відкинув просьбу про помилування і Маркевича розстріляли.

ВСІ ВАРШАВСЬКІ КІНОТЕАТРИ БУДУТЬ ЗАМКНЕНІ.

Дня 15 травня у Варшаві відбулися збори директорів кінотеатрів. Тому, що просьбу про зменшення податків за вистава компетентна влада відкинула, збори ухвалили замкнути на літній сезон з днем 1. червня ц. р. всі варшавські кінотеатри.

ТРОХ ЛЮДЕЙ УТОПИЛОСЯ В КЕРНИЦІ.

В Типорові під Минськом упав до керниці 13-літній хлопець Заганьчик. Станислав Пахнік хотів ратувати цього хлопця, але був так застрашений, що сам утопився. Відтак 36-літній Войцех Жачек злазив до керниці драбиною, щоби добути бодай трупи, але драбина зломалась і Жачек також згинув на дні керниці. Трупи добула аж пожарна сторожа.

АРЕШТУВАЛИ ПОДАТКОВОГО СЕКВЕСТРАТОРА.

Йосиф Папуга, податковий секвестратор гол. каси Ш. скарбового уряду у Львові, забрав собі 1,100 зол., які зібрав з податків від купців. Папугу арештували.

КИНУВ МАТІР ІЗ КРІВЛІ.

В селі Торки біля Мостиськ Іван Горечко вбив свою матір, потім окровавленого трупа витягнув по драбині на крівлю та скинув на землю, щоби виглядало, що вона сама вбилася. Причина: спір за землю.

ДАР ПАПИ ДЛЯ ЖЕРТВ ПОВЕНІ.

ПАТ сповіщає, що папа римський офірував 20 тисяч лірів на допомогу жертвам страшної повені на Виленщині. Гроші передано на руки архиєпископа Яблжиковського.

ПЕРЕМІНЮЮТЬ ПАНЩИЗНЯНІ ХРЕСТИ.

В громаді Серединці, пов. Тернопіль, стоїть серед села памятник знесення панщини з написом: „Дня 3. мая 1848 р. на памятку даної свободи". Дня 30. квітня ц. р. місцеві Поляки знищили напис на памятковому хресті. Тим, що нищив напис, був Блажей Сисак, після чого місцевий учитель Людвік Раба написав на місці знищеного українського напису напис олівцем: „3-го мая 1791 р., одновіони 1931 р." Блажей Сисак в місце написаного напису олівцем вирив потім напис долотом, чи іншим твердим предметом. В часі цеї профанації хреста переїздив дорогою о. Федосюк, парох Висиповець та Серединець, і коли спитав Блажея Сисака, що це він з хрестом робить, то цей відповів, що має такий приказ від війта, а війт від старовства. Це нищення старого памяткового хреста бачили м. ін. ще Михайло Бойко, Ілько Бойко та Микола Гірняк.

АКАДЕМІЯ В ЮВИЛЕЙ 60-ЛІТТЯ УРОДИН ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА.

В неділю (24. травня) в полудне в год. 12-тій заходом Товариства письменників і журналістів ім. І. Франка відбулася в салі „Театру Ріжнородностей" у Львові Академія в честь Василя Стефаника. Вступне слово виголосив артист маляр І. Труш. Хор „Сурма" відспівав кілька пісень. Артистка Кривіцька прочитала В. Стефаника „Моє слово", а посол О. Луцький оповідання „Сини". Артист М. Голинський відспівав „Минули літа молодії" і „Розжалобилася душа" та у відповідь на горячі оплески як надаток арію з опери „Паяци". На закінчення відчитав ред. Л. Лепкий лист Богдана Лепкого до ювилята.

Добірна публика наповнила вщерть салю театру, віддаючи таким чином глибокий поклін одному з найвизначніших наших мистців слова.

ЗА 65 ДНІВ КІНЕЦЬ СВІТА.

З Риги повідомляють, що серед селян в СССР поширюються поголоски про близький кінець світа. „Безбожник" пише, що в аксубанській окрузі (що це за округа?) появилися мандрівні старці, які наклинають людей не робити засівів, а приготовлюватися на смерть, бо до кінця світа осталося лише 65 днів. В деяких місцевостях селяни справді покинули пільні праці і, пошивши собі смертні сорочки, ждуть кінця світа.

МСТИВИ РОБІТНИК.

В Косцержині, серадзького повіту, дідич Шулемі знущався над робітником Осипом Бялковським, який вкінці, доведений до розпуки, рішив пімститися. Він убив в ночі сокирою самого дідича, його жінку і 9-літнього сина; після того втік невідомо куди.

МИШ У ХЛІБІ.

До львівської поліції прийшов Віктор Мазур і поскаржився, що купив хліб з пекарні Шпроцера й знайшов у тім хлібі печену миш. Взагалі в останнім часі трапляється багато подібних доказів неохайности львівських пекарень.

СМЕРТОНОСНИЙ ПОЛИЧНИК.

Берлінський робітник Фридрих Фінк посварився за дівчину з кельнером Рудольфом Кільом і вдарив його кілька разів по лиці та по висках так сильно, що той упав трупом. Фридрих Фінк боронився в суді тим, що хотів свого суперника тільки чинно зневажити, не вбити, і його засудили на півтора року вязниці.

КАТАСТРОФИ.

В Агрені на Поморі прогульковці під час дощу схоронилися в якімсь будинку. Наразі стіна завалилася та присипала кількесять людей, з них 4 убила. — В копальні біля Лієж (у Бельгії) в глибині 785 м. завалилася стіна та засипала кількадесять робітників, між ними 1 з Польщі. — В Мадрасі під час пожежі в копальні згинуло 10 людей, доля 60 невідома. — В Парижі під час Зелених Свят був збільшений прогульковий рух. Згинуло 23 людей, 60 було ранених. — У Сетенг (у Бельгії) вилетів у повітря дах хемічної фабрики. Було ранених багато робітників. Втрат є на 80 міл. фр. Після вибуху, у віддалі 100 м. від місця катастрофи, згоріло у збірнику 150 тон бензини.

ПОВІНЬ ДЕФРАВДАЦІЙ.

На Замарстинові (дільниця Львова) арештовано директора цегольні „Пезет", Адама Файгеля, якому закидають дефравдацію грошей згаданого підприємства.

СИБІР ЗАЛЮДНЮЄТЬСЯ.

Фінляндська преса повідомляє з Карелії, що большевики масово виселюють людність Карелії. Вивозять мешканців цілих сіл. На місці оставляють інвентар, а виселенцям можна забрати річи, які зміститься в особових вагонах. Селян вивозять головно в околиці Красноярська на Сибірі.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД НА КАСІЄРА.

В околиці грецької місцевости Шрікаля два узброєні бандити напали на касієра, вбили його і зрабували йому 700,000 драхм. З тими грішми їхав касієр до робітників, щоби їм виплатити платню.

ЗГОРІЛО 40 ДОМІВ.

В селі Вихосільці, пов. Барановичі, згоріло 40 мешкальних домів, 25 стодол і 13 хлівів. В полуміні згинула дволітна дівчинка і згоріло дуже богато живого інвентаря. Причина пожежі невідома.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЛОМНИКІВ.

В Ленінграді відкрили організацію вломників, які грабили вантажні поїзди. Арештували 120 осіб. З того числа 16 грозить кара смерти.

ЗА ШПІОНАЖУ.

Виленський суд засудив лісничого Никодима Дзевалтовського на 12 літ вязниці за шпіонажу в користь сусідніх держав.

З АТЕНСЬКОЇ ВЯЗНИЦІ ВТІКЛО 9 КОМУНІСТІВ.

Вони дістали матеріяльну допомогу від совітського посольства в Атенах і совітським кораблем „Ілія" відїхали до Совітів.

ФРАНЦІЯ СТОЇТЬ НА ПЕРЕШКОДІ ПЛЯНОВИ ПРЕЗИДЕНТА ГУВЕРА

БУДЕ ДОМАГАТИСЯ ПЛАЧЕННЯ НІМЕЧЧИНОЮ РЕПАРАЦІЙ ПО ПЛЯНУ ЙОНГА.

ПАРИЖ (Франція). — Французьке правительство відповіло на предложення президента Гувера, що його пропозицію спинити на рік плачення всіх боргів і процентів від них, а також німецьких репарацій буде передана на розгляд французького парляменту. Французький уряд не може сам рішитися на відрочення сплат Німеччиною репарацій, які визначені їй по пляну Йонга. Цей плян став законом для Франції, а зміна законів належить до компетенції парляменту.

Премієр міністер Ляваль мав наради з американським послом Еджем та з німецьким — Гечем. Їм премієр заявив, що предложення президента Гувера буде поставлене на обговорення парляменту в пятницю. Уряд Франції стоїть на тім, що Німеччина мусить заплатити в наступнім році свої репарації, які означені пляном Йонга як безумовні. Репараційні суми можна буде заплатити до міжнародного банку, що зорганізований спеціяльно для реалізації пляну Йонга.

ЛОНДОН (Англія). — Британське правительство переслало до Вашингтону формальну заяву, що воно приймає плян президента Гувера про спинення на рік сплат міжнародніх боргів. Уряд приступає тепер для обговорення подробиць переведення в життя предложення Гувера.

РИМ (Італія). — Хоч уряд ще не виготовив формальної відповіди на предложення президента Гувера, але вже стало відомо, що Італія приєднується до позицій Америки й готова на певні жертви, щоб уратувати Німеччину від катастрофи. Зі своєї сторони Італія буде домагатися, щоб Німеччина більше не шукала тіснішого економічного або політичного звязку з Австрією.

ПОЛЬЩА БОЇТЬСЯ ЗА СВОЇ КОРДОНИ.

ВАРШАВА (Польща). — У звязку з пропозицією президента Гувера про припинення сплат міжнародних боргів у Польщі певні, що Франція прийме цю пропозицію, але поставить умову припинення Німеччиною всяких розмов про ревізію її східних кордонів взагалі та про данцігський коридор зокрема. Таксамо в Польщі думають, що Франція буде домагатися спинення будови Німеччиною нових воєнних кораблів, що служать великою загрозою для польської фльоти, яка нічого не може виставити проти німецьких кружляків нового типу.

БЕЗКОНЕЧНА ВІЙНА В КИТАЮ.

НАНЧЕНГ (Китай). — Сюди прибув головнокомандуючий армією нанкінського правительства, Чіянг-Кай-Шек. Він стає на чолі 250 тисячної армії, яка розпочинає наступ в провінції Кіянгсу проти комуністів та інших банд, що від довшого часу грабують, убивають населення та плюндрують скрізь, де лише вони зявляться.

Кай Шек сподівається цими днями розпочати генеральний наступ у цій провінції, щоб нарешті привернути тут спокій і лад.

ХОЧУТЬ СКАРЖИТИСЯ ДО МІЖНАРОДНЬОГО СУДУ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Магомедани є незадоволені рішенням міжнародної комісії в справі розмеження права на користування для молитви Жидами й магомеданами Стіни Плачу. Магомедани заявляють, що вони звернуться зі скаргою до міжнародного трибуналу в Гаазі на неправильне рішення, в користь Жидів, міжнародної комісії.

Магомедани тепер шукають правної можливости таке оскарження подати до Гаги.

ВИБУХЛА ФАБРИКА НІТРАТУ.

ЛОНДОН (Англія). — Недалеко Воренгему експльодувала воєнна фабрика вибухових матеріялів з нітрату. Сила вибуху була така, що його чути було на 20 миль в околиці. На місці фабрики не лишилося каменя на камені. Все рознесене на найдрібніші частини.

Годі сказати, скільки людей загинуло. Кажуть, що там було десять робітників, але з них ніякого сліду не знайшли.

МОСКВА ПРОТЕСТУЄ ПЕРЕД ФІНЛЯНДІЄЮ.

МОСКВА (СССР). — Радянський уряд вислав до фінського правительства рішучий протест проти того, що в Фінляндії ведеться пропаганда проти радянської Росії. В ноті протестується проти демонстрацій, які відбулися в Фінляндії перед російською амбасадою та консулятом, а також проти того, що Фінляндія висилає своїх комуністів в радянську Росію.

АРЕШТУЮТЬ КОМУНІСТІВ.

ГЕЛЬСІНГФОРС (Фінляндія). — Поліція арештувала лідера фінляндських комуністів, Лютонена, та шість інших комуністичних лідерів, а між ними чотири жінки. Арештовані були дуже небезпечними й активними комуністами. Арешт цей ставлять у звязку з арештом естонською поліцією лідера естонських комуністів, Крісто, та його помічників.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗНОВУ ДВА МЕЧІ

Боротьба між римським папством та італійською державою не втихає, але розпалюється щораз більше. Італія й папство ворогували здавна, головно через те, що італійська національна держава, обєднуючи італійські краї в соборну Італію, загорнула також папську державу довкола Риму. 70 літ з верхом не було мира між національним Римом та клерикальним Римом. Перший стояв на становищи італійського_націоналізму, лібералізму, демократії; другий — на становищи вищости клерикальної влади над світською, на протиліберальнім становищи, та домагався, що Рим має бути виключений з соборної Італії, яко столиця католицької держави.

Фашисти повалили лібералізм і демократію Італії, а на їх місце поставили диктатуру своєї групи. По своїй суспільній ідеольогії фашизм був ближчий до папського Риму, ніж конституційна монархія. Два роки тому прийшло до замирення між італійською державою та папською державою. Заключено конкордат, у якім кожда сторона поробила другій уступки. Папа заявив, що він уже має папську державу з доступом до моря, а Італія була успокоєна, що ця папська держава така маленька, що вона не відбирає нічого від соборности Італії.

Не простояв конкордат і два роки, а вже між Італією й папством приходить до нової боротьби. Почалося все з випадів фашистів на католицькі клюби, паленням портретів папи та побоями католицьких студентів. Папа протестує. Уряд розвязує католицькі клюби. Папа домагається доказів на поломання конкордату цими клюбами. Уряд повторяє свої закиди. Папа завішує одного церковного достойника за виголошення політичної промови в католицькім клюбі. Це на хвилю робить враження, що боротьба заглаєна. Але вона вибухає зараз зі здвоєною силою.

За що йде боротьба? Основу боротьби видно добре з заяв Мусоліні. Для фашистів держава, національна держава, є верховною зверхністю на світі. Церква ніякої зверхности не має. Вона не є навіть вільна. Вона має піддаватися державним законам. Її права залежать від того, як вона сповняє свої зобовязання з конкордату. А конкордат має політичну ціль: повернути силу католицької церкви на службу Великій Італії.

Папський Рим на це не годиться. Виходячи з заложення, що туземне життя це тільки приготовання до вічного, він домагається повного послуху церкві. Церковний меч має бути сильніший від державного.

З такою ідеєю фашизм погодитися не може. Він мусить зводити з нею завзяту боротьбу.

ПЯТИРІЧКА

Скільки про неї не пишеться, та всежтаки справа ще не ясна. Головно наша преса звертає на неї увагу, бо від неї залежить судьба Східної Европи, а в тому й України. Чужа преса також богато пише, але вона підходить до справи з іншої точки погляду. В першу чергу удачне проведення пятирічки загрожує европейській індустрії. Так твердять одні. Другі кажуть, що коли Східна Европа зіндустріялізується, то й Европа буде мати більший збут для своїх виробів, бо кожда сильно зіндустріялізована країна більше продає, але й більше потребує, головно того, чого вона в себе не має. Треті знова беруть справу просто з точки погляду на її рентовність і т. д. Грандіозний плян цей занимає й уми вчених економістів, що знова підходять до розгляду справи по свойому. Голоси чужої преси нераз вже в нас наводились. Оце недавно Фоссіше Цайтунг з 31. 5. вмістила статтю проф. д-р Ф. Оппенгаймера, під заголовком „Чи вдасться пятирічка?" Стаття досить цікава і тому подаємо її тут у перекладі, щоби ближче освітлити справу пятирічного пляну.

„Часто мене питали, чому я не поїду раз до Совітів, щоб там на місці простудіювати совітське господарство. Я з правила відповідав на те, що така подорож є вповні безкорисна. Те, що мені там покажуть, це не є нічого іншого, як в найкращому випадку успіхи техніки. Яж на техніці зовсім не розуміюсь і вона мене як економіста дуже мало інтересує. Мене інтересує господарство, а це є щось зовсім відмінне від техніки.

Я готовий, як кажуть юристи, „пер інконцессум" приняти все за правду, що говориться про технічний поступ Росії в час проведення пятирічного пляну. Я склонний вірити, що його проведуть в життя не в пять, а в чотири роки, і не на повних 100%, а в 120%. Я навіть хочу сподіватися, що все пляноване осягнеться не лиш скількістю, але й якістю. Я готов приняти за злорадні сплетні і капіталістичні саботажі все те, що говориться навіть з боку приятелів большевиків про недосконале остаточне виконання і масове відкинення ринкових продуктів. Взявши все це разом, видно, що пятирічку виконано технічно, але цілком не національно-економічно.

Техніку, і до того досконалу техніку, може собі завести звичайний чоловік. Веґнер Зомбарт каже, що раз якийсь капіталіст збудував фабрику на виріб порошку з комах, щоб лиш задоволити капризність своєї любки. До цього знайде він і інжиніра, що збудує йому фабрику по останньому слову техніки і буде її вести. Але тим ще не сказано, що фабрика з господарського боку є досконала. Про це можна двідатись аж з білянсу, з конта зисків і страт. Фараони старих династій будували піраміди, що були ділом найдосконаліщої техніки; один вікінгський норвежський король, якого на старі літа загризла совість, вибудував за зрабовані скарби в Дротгаймі найбільш величаву катедру світа, що була також чудом штуки, але з господарством мала вона стільки спільного як і піраміди. Чомуж не можуть Совіти, що панують над 160 міліоновим народом, ще більш досконало і менш совісно як фараони над невільниками, доконувати чудес штуки? Народові, як я припускаю, кажеться бути терпеливим і платити податки і „надміром" будується твори техніки. Колиж відтак покажеться англійським чи німецьким робітникам по найновіщому способі влаштовану шліфарню, то вони тим одушевляються, бо й вони техніку рахують за господарство. Рівнож ашантський король може казати збудувати собі в свойому пальмовому ліску модерну фабрику і держати її в рухові, коли він має гроші на те, щоб удержувати будівничих, інжинірів, майстрів і їх помічників, дальше закуповувати з Европи сирівці і ріжні допоможні строї.

Але я ще раз повторюю, що це все не є господарство і до того народне господарство. Припустім, що фабрика ашантського короля виробляє спеціяльну матерію на хустки, чи щось подібного, за якими є в краю великий попит. Колиж хустки ці не є дешевші і кращі від імпортованих і коли помимо всього фабрика не приносить чистого зиску, як цьогоб собі бажав король, то тоді ціла установа є з господарського боку некорисна і такою вона останеться навіть тоді, коли заборониться ввіз подібного товару до краю. Народ покриє вищі кошти ввозових товарів.

Щоб економіст мав змогу дати свій фаховий осуд про справу, йому не треба їхати все оглядати. Він до цього нічого не потребує, як лиш чистих і чесно зложених статистичних дат про здоровля, смертність, вік населення, про величину помешкань, про їх скількість серед нижчих верств населення про видатки робітничої фамілії, дальше, скільки заробітної платні випадає на поживу, мешкання, одяг, науку, на ріжні потреби духового розвою. Дальше треба знати, скількість імпортованих товарів, які не виробляються в самому краю, не таких важких, як пр. полудневі овочі, какао, кава, який стан освіти, беручи його по скількости анальфабетів, про ощадність і т. д. Коли такі дані є точні і совісно зроблені, то економіст може, сидячи в хаті, поробити свої висновки. Колиж одначе він зустріне патьомкінські села, тоді в Росії він не зможе нічого зробити. Одно, що він міг би в час такої подорожі зробити, це по деяких випадках, з правила неприємних, ставитись до всього з недовірям, та і без того всякий втаємничений в справу вже зі свого фаху ставиться з недовірям до всякої статистики.

Як відомо, то в Росії, щоб обережно сказати, з такими річами не стоїть справа блискучо. Засоблювання народу поживою є скількістю невистарчаюче, а і якістю не дуже задовольняюче. Мешкальні умови дуже лихі, а не краще стоїть справа з одягом і обувю. Цеж одначе все є в пляні і не говорить нічого ні проти ні за пляном. Провід держави накладає на народ ощаджування в найвищих розмірах, щоб мати змогу стехнізувати край, що в порівнанні з другими остався далеко позаду. Правительство при цьому йде найдальше, можливо й поза границі виносимого, в надії скоро, як лиш можливо закінчити той час нужди. Воно веде, що так висловлюсь, народ через вогонь, через найкоротші терпіння до раю богацтва, де вироблені технічними підприємствами досі невиданої якости і скількости споживчі товари будуть розділені між маси.

Чи ці надії сповняться, чи ні, не знати, треба одначе признати, що Совіти під двома оглядами поклали фундаменти, а саме стабільного порядку і вищої культури, чого не було за царизму, того залізного кольоса на глиняних ногах. Вони знесли надмірні земельні посілости корони, шляхти, церкви, а далі збудили московський народ зі сну, хоч при тому взяли вони трошки заскоре темпо. Також новозбудовані технічні споруджения причиняться богато до того, щоб народ і край піднести на вищий ступінь. Я думаю при цьому на „Турксіб" — на залізницю, яка сполучила сибірське збіжжа з туркестанською бавовною.

Чи сповняться ці надії? Нема рації предсказувати. Сьогоднішні умови не дозволяють ще на остаточний осуд. І ворог і приятель мусять ще почекати.

Та мимо того я вже тепер відважусь поставити прогнозу: надії не сповняться, плян не вдасться, коли не технічно, то з боку господарського. Коли навіть все пощаститься на повних 100%, як це Москва приписує, то признаки успішного господарства, пропорціональність між вкладом і вислідом, між конечністю і задоволенням, не сповняться. Таку прогнозу, якої ніхто в краю по точних оглядинах не посмів висловити, сміє висловити економіст, що знає внутрішні закони економіки. Це є моє переконання.

Все дотеперішне товариське господарство вищого ступня порушувалось і реґулювалось досі співділанням безчисленних самостійних чинників, що мали в цьому інтерес, щоб такі річи творити, яких було треба на ринку. Всякий консумент міг рахувати на те, що всяку річ, якої йому було треба і на яку його було стати, він міг без великої страти часу своєчасно дістати. Всякий продуцент рахувався з тим, що він міг зовсім близько дістати всякі потрібні йому знаряддя, сирівці й інші допоможні середники у вистарчаючій скількости. На цій певности диспозиції в менш більш нормальних часах спочивало всяке приватне господарство і його ведення. Цю величезну скількість двигаючих моторів хоче совітська система заступити згори складеним пляном, хоч при цьому нині він ще мусить зносити терпеливо всякі численні виїмки, а передовсім напів законний оборот товарами, які виповнюють істнуючі прогалини системи, дуже вражливі для консумента.

Я вважаю за неможливе, щоб ця система колинебудь була розбудована досконало і змогла вступити в конкуренцію з недосконалою системою так званої (фальшиво) вільної конкуренції. Образ цеї, в нашому змислі негативної системи, нічого не говорить прихильникови цеї системи. Господарство, яке велось досі, є величезним колективним орґанізмом, якого поодинокі складники вели своє самостійне і точно відграничене життя і в цілости порушували всю систему. Виключити ці автономні сили і заступити їх одною центральною силою зі зовні, виглядає для мене таким неможливим, як нпр. старання лікаря зупинити биття серця живого чоловіка і заставити при помочі машини кружляти кров в тілі. Але це лише образ. До цього треба привести якийсь факт, який би принайменше якось вказував на ті трудноці, які взяли на себе побороти совітські провідники.

Один освічений практичний Німець оглядав раз Дітройт і фабрики Форда. Директор, що обводив його по заводах, думав йому, як це вже було з богатьома іншими, заімпонувати такою фразою: ви бачите тут порожну раму. За 34 мінути ви зможете їхати з фабрики автом, зложеним на тій рамі. Німець відповів: я вам це вірю без усього, але це мені не імпонує. Що мене інтересує, то є, як ви робите, що в цьому величезному заводі все є точно стільки шруб, ляку, шкіри і т. д., що завод йде без перестанку. Тут якраз трапляється в сам центр проблеми, як ми її передше поставили. Всі технічні трудноці можна перемогти. Але тут розходиться о проблему пропорціональности господарства, о проблему, що має розвязати не фінансовий, а технічний бік справи. Директор признав відразу, що в цьому пункті лежить одинока трудність ведення заводу і що досі сильно обсадженому калькуляційному бюрови не вдалось опанувати цеї трудности.

Тут розходиться лише о одну фабрику, найбільшу, правда, в світі, влучену у високорозвинену кокуренцію господарського життя. Всяку помилку калькуляції можна тут без страти часу усунути закупном потрібних продуктів ринку. Колиб Форд захотів бути зовсім незалежним, цебто від сирівців почавши і далі все сам продукувати і що більше, а про це не треба забувати, задоволити всі вимоги всіх своїх робітників, то жадне калькуляційне бюро не виввязалось би з тої задачі, колиб навіть виключити ріжні хитання конюнктури, що їх має в собі капіталізм. Такі хитання конюнктури перехрещують всі всякі калькуляції.

Тут видно легко трудности господарського рахівництва. Вони збільшаються не пропорційно до росту господарства. Можна сказати, що вони зростають в квадраті росту господарства. А тепер легко пізнати, як сміливим є плян вдержання в рівновазі величезного господарства 160 міліонів людей з богатьома міліонами поодиноких установ та не лише вдержати в рівновазі, але його розвивати в досі нечуваному темпі під оглядом технічним. Давно вже говорено все, що люди мусять бути ангелами, щоб жити в соціялістичному окруженні. На всякий випадок всі співробітники господарської московської централі мусіли б бути принайменше півбогами, щоби привести до рівноваги між продукцією та консумом і її вдержати.

Досі, як це видно з офіціяльних звідомлень, від цього ще вони дуже далекі. Ми завсіди придержуємось лише урядових звідомлень, спеціяльно в тому випадку, коли вони є лихі (бо тоді правду кажуть). Оце недавно нарікано на небезпечне зниження спроможности залізниць, від яких залежить постачання розкинених по краю ріжних установ, не говорячи вже про інші приватні установи. Ціла фабрика мусить бути застановлена, коли не можна виміняти якоїсь одної шруби чи частини машинерії і здається, що такі річи досить часто лучаються. Фактом являється, що один з найбільших учених Росії просив одного німецького професора, що його відвідав, переслати йому дві хемікалії вартости, коло 13 марок, бо задля їх браку він вже 4 місяці не може дальше вести праці.

Це є принципіяльні розважування, на підставі яких ми пророкуємо, що пятирічка не вдасться. Що може, а правдоподібно також пригодиться, то це перепродукція сирівців, як дерево, металі, нафта і також такі фабрикати, які не потребують високо кваліфікованих сил, як сталеві вироби, може колійові шини, бензин і т. д. При масовому експорті таких півфабрикатів можуть Совіти перевищити в пропозиції всіх конкурентів, бо для них не існує жадна виробна ціна і можуть потрясти сильно світовими ринками. При відповідних обставинах це є найсильніщі оружжя в боротьбі проти західнього імперіялізму, опертого на тяжку індустрію. Щоб одначе ця система дійшла до того, що моглаби забезпечити пересічного Москаля товарами щоденного вжитку так, як ми вважаю капіталізм за останнє слово північного Американця чи навіть Німця, це я вважаю за зовсім неможливе. Це є „понад наші сили".

Цим одначе я не кажу, що вважаю капіталізм за остиннє слово розвитку. Але це сюди не належить".

ВИЇМКИ З ПРАЦІ В. ЛИПИНСЬКОГО „УКРАЇНА НА ПЕРЕЛОМІ"

(1)

1. ПОСЛИ З ТУРЕЧЧИНИ В ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Зразу на початку повстання, в липні 1648 р., прибули до Стамбулу посли Хмельницького, прохаючи потвердити союз козаків з Татарами і предлагаючи за це в застав Камянець на Поділлю. Пізніше 14 жовтня 1648 р. Гетьман пише листа до Султана, в котрім просить приняти під свій протекторат Україну і котрий підписує, як „Гетьман Війська Запорожського і „всея Руси", звичайний при тім додаток — „його королевської милости" — очевидно, коли тут мова вже про „всю Русь" йде, опускаючи. Ці забіги увінчались успіхом: новий Султан в кінці 1648 р. приняв Військо Запорожське під свою опіку й пізніше навіть видав Гетьманови „диплёом на князівство Руське" — згодом Поляками під Берестечком разом з іншими документами здобутий. З того часу цей — тайний розуміється — союз відновлювався пару разів. Наприклад в лютім 1650 р., коли Польща хотіла втягнути Хмельницького в війну з Турeччиною, а Хан татарський в війну з Московщиною, Гетьман, відновивши свій союз з Туреччиною, зашахував в той спосіб обох своїх неспокійних сусідів. Те саме повторилося знов у пару місяців пізніше. Склавши 2 серпня 1650 р., на руки Османа Аґі, посла турецького, присягу вірности, Хмельницький спричинився в той спосіб до зірвання тоді польсько-московського союзу, котрий, офіціяльно звертаючись проти Туреччини, фактично всіма своїми наслідками заважив би на Україні. Врешті дволітня боротьба Гетьмана за Волощину і його династичні пляни, котрих наслідком був шлюб його старшого сина Тимофія з донькою Господаря Люпулля (21 серпня 1652 р.) — прямували до того, щоби через Волощину заняти безпосередно (без тяжкої залежности від Криму) супроти Порти становище удільного князя й найти на заході осередок („Князівство Подільське", про яке говорено вже в 1648 р., пізніше „Князівство Сарматії" з Князем Юрієм Хмельницьким на чолі, коло котрого під протекторатом Туреччини державність українська могла би сформуватись і укріпитись. Попри те не треба розуміється забувати, який бажаний для Гетьмана ефект викликували в Польщі і в Україні чутки, що в звязку з тими переговорами ширилися. „Бо се річ неможлива, щоб Господарівну взявши, задовольнятися козацтвом" — писав воєвода Кисіль, а так думав з певністю не він тільки один. Адже інший воєвода — Лещинський — ще на соймі конвокаційнім у Варшаві голосно заявляв, що Хмельницький „Монархію Руську закладати хоче..."

Не вважаючи на дипльоматичні успіхи цеї туркофільської політики, вона в державній емансипації України більшої ролі відограти не могла. Склалося на се дві причини: 1) одвічний релігійний антагонізм двох світів — християнського та мусульманського і 2) несталість та непевність турецьких вассалів — Татар, котрі — знаючи добре, що для них скріплення України несе — все козаків у рішучу хвилю, як під Зборовом, під Берестечком, під Жванцем, в найгірший спосіб зраджували. „Тоді вся Европа скаже, що Ти від Бога Даний, коли Тобі дякуючи, кров християнська з неволі бісурменської визволена буде" — нашептував Хмельницькому ревнитель православія, Кисіль, до спілки з Митрополитом Коссовим і цілим благочестивим Києвом. А як додамо до цього плач, скарги і врешті прокляття українського селянства, котре Татари в ясир забирали, то зрозуміємо, чому не можна було відділитись від Польщі при помочі Туреччини; чому Хмельницький — коли зміг нарешті свою повну суверенність зманіфестувати — заключив перший офіціяльний, цілій Україні і всьому світу явний, союз, з державою „одновірною", до якої від давна потихеньки зітхала письменна, переважно шляхетська „Русь" православна, і в якій українські маси народні не тільки „Панів польських", але й „неволі турецької" бачити не сподівались...

2. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА УМОВА.

На Переяславську Умову ми звикли дивитись крізь призму пізніше витвореної Переяславської Легенди. А власне треба виразно одріжняти ці дві абсолютно ріжні форми одного й того самого історичного факту. Переяславська Легенда повстала підчас руїни козацької державности, сучасніж свої ідеольоґічні форми прибрала вона допіру по полтавськім погромі й остаточнім знищенню за Мазепи самостійницько-державних намірів української козацької аристократії. В сій своїй послідній формі вона гласить, що „народ малоросійський" під проводом свого Гетьмана Хмельницького, визволившись від Польщі, добровільно пристав до одновірної Московської держави — при чім поняття „одновірної" ще пізніше — бо тільки в кінці XIX-го століття — було замінено поняттям „однонаціональної". В той спосіб Переяславська Легенда лягла в основу теорії: „возсоединенія Руси"...

(Далі буде).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

— Мамо! — кричить з улиці малий Ромчик до матері, що є в хаті на другому поверсі — прошу тебе, скинь мені одного банана крізь вікно!

— Алеж, Ромчику! Я не маю тут у хаті бананів! Відкіля тобі щось такого приплило до голови?

— Я знаю, мамо, що ти не маєш бананів, та я хотів лише, щоби ти виглянула крізь вікно. Юрко Купчак не хоче вірити мені, що ти зизом дивишся!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська хата в Ґренд Сентрел Палес.

В четвер, дня 18 червня ц. р. відбулося в Ґренд Сентрел Палес відкриття української хати.

Оту хату влаштовано заходами американської орґанізації „Про-Америка". Українська хата останеться на цій виставі цілий рік. Прикрашена вона нашими вишивками, килимами і різьбою. Прикраса хати буде змінювана що чотири місяці.

Хата робить дуже миле й естетичне враження.

На столі буде лежати пропамятна книжка, до якої будуть вписуватися гості.

Отсею виставою занявся Український Жіночий Комітет, котрий входить в склад Про-Америки. На чолі того комітету стоїть наша діячка, п-ні Марія Скубова. До комітету входять слідуючі пані: Анна Мулик, Антонія Лятишевська, Стефанія Абрагамовська, Павлина Авраменко.

Виставу відкрито чайним вечером, на який запрошено представниці ріжних американських організацій.

На вечері бачили ми литовських представників, латвійського консуля і представників чужинецької й української преси.

Чай і перекуску приладив Український Жіночий Комітет. Підчас перекуски інформовано чужинців про наше мистецтво, а українські громадяни піднесли потребу звернутися в справі цеї вистави до нашого громадянтва й просити його о поперття.

Ходить головно о те, щоби ті громадяни, котрі мають у себе ріжні предмети нашого мистецтва, згодилися відступити їх на якийсь час Укр. Жіночому Комітетови, щоби він міг їх виставити в Українській Хаті.

Злишним хіба додавати, що така вистава виходить на користь загалу й української справи взагалі, та що вона получена зі значними коштами. Той, хто розуміє вагу такої культурної праці, повинен її допомогти і матеріяльною піддержкою. Така піддержка піде на закупно нових мистецьких виробів. А річ зрозуміла, що чим кращі будуть ті вироби, тим більше коштуватимуть.

Український Жіночий Комітет вже звертався в справі такої допомоги до ріжних місцевих громадян. Дехто вже навіть поспішив з жертвами, а то: о. Понятишин 25 дол., П. Стасюк 10 дол., о. В.Лотович 5 дол.

Досі поносило всі видатки Товариство „Жіноча Громада", але годі вимагати, щоби такий тягар спочивав далі тільки на одній орґанізації. І ми віримо, що й інші орґанізації та поодинокі громадяни поспішать з допомогою тій так добрій справі.

Гість.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

"THE SESSION OF THE LEAGUE OF NATIONS COUNCIL IN MAY (18-23) 1931.

Correspondence.

(The League of Nations Council and European Committee.)

(To the Editor of the Spectator.)

Sir,—The simultaneous meetings of the League of Nations Council and the League's European Committee at Geneva this month were of such importance and were awaited with so much anxiety that a retrospective estimate of their labours is more than ordinarily necessary...

Poland figured prominently in one question that came formally before the Council and in another that did not. The former was the Upper Silesian affair. After the election disturbances there towards the end of last year there was some plain speaking at the League's January Council meeting and the Poles undertook to carry out various reforms in the troubled province. They have done a good deal, but their promised report on their achievements was not received at Geneva till the May Council had actually begun, and Dr. Curtius at once raised the not unreasonable objection that time must be given for delegates to consider the report before they discussed it. The Poles, who had been praised by the Japanese delegate, to whom it fell to lay their report before the Council, were anxious to get away with their laurels and treat the incident as closed, but Dr. Curtius had reason on his side, and what was much more valuable, Mr. Henderson as well, so despite the support accorded it by the French and Jugoslavian gelegates, Poland had to consent to appearing again in September on remand. Meanwhile it is due to the Poles to say they have very considerably improved the situation in Upper Silesia.

The other Polish question, which failed in the end to emerge from the obscurity of private conversations into the publicity of the Council table, was the series of charges brought against the Warsaw Government in respect of its actions in the Ukraine. The matter arose in the ordinary way under a minority petition and the situation has not been improved by sustained denunciations of the Polish authorities in certain British and other papers which felt it necessary to constitute themselves judges while the question was, in fact, in the hands of the League for judgment. The usual Committee of Three, consisting of the Foreign Ministers of Great Britain, Italy and Norway (or their substitutes) gave long consideration to the question, and decided in the end that more would be lost than gained by briging the subject before the Council at this juncture. That decision is by no means universally approved, largely because the Ukrainian question has been talked into a kind of test case in the sphere of minority protection, and it would be a pity if the suspicion gained currency that the League was attempting to hush anything up. As a matter of fact it is not. Mr. Henderson has had this question in hand personally from the first, and he is quite satisfied that the improvement in relations that has taken place in the past few weeks would be retarted rather than stimulated by a public discussion that would certainly be bitter and might take unexpected turns. That view, it may be repeated, is open to challenge, but the British Foreign Minister is no respecter of Poles, and if he is satisfied that what has been said and done by the Committee of Three is likely to yield better results than what might be said and done by the Council in public session, most people will be content to assume his judgement sound.

Your Geneva Correspondent.

Geneva, May 25th.

(The Spectator, London, May 30, 1931).

The final meeting of the League of Nations Council last Saturday created some little stir. The Polish Government had presented a report on the troubles in Upper Silesia, but they presented it at the eleventh hour. Dr. Curtius protested that he was not satisfied, and that he wanted time to study it, and he propossed the adjournment of the matter till next September. This was opposed by Poland and France, but warly supported by Mr. Henderson, who gave the Polish Government some hard and well-deserved raps over the knuckles. The adjournment was agreed to, and we trust, with Mr. Henderson, that the Poles will in the next three months go on mending their ways with their German minority. The Ukrainians' case is still in the hands of the "Committee of Three" appointed by the League Council, which is apparently putting some pressure on the Polish Government and hoping for a "friendly settlement." If this can be achieved, so much the better, but it will need the closest scrutiny by Mr. Henderson and his colleagues. Until the Warsaw leopard changes its spots, there seems small chance of any fair and lasting settlement in the Ukraine.

(The New Statesman and Nation, London, May 30, 1931.)

(Editorially.)

ENGLISH PARLIAMENT, GOVERNMENT, AND MINORITIES.

HOUSE OF LORDS.

League and Minority Grievances.

In the House of Lords yesterday.

In the absence of Lord Noel-Buxton, who is confined to the house, Lord DICKINSON asked the Government to make a statement as to their action at the recent meetings of the council of the League of Nations in regard to the protection of national minorities.

Lord DICKINSON said that there were few European countries in which trouble was not constantly arising owing to the unsatisfactory position of minorities, and the League of Nations, he thought, had not given the subject sufficient consideration.

Viscount CECIL thought it was not often realised how important this question was to the peace of the world. No fewer than 345 petitions had been presented by minorities to the League. These represented 188 different cases, of which 143 had been declared "receivable" and had been considered in some form or another. Although a great advance had been made, he agreed that the position was far from satisfactory. "Minorities," he declared, "are not always right. There are times when they are exceedingly unreasonable."

Lord PARMOOR (Leader of the House) said that Great Britain had always taken a prominent part in attempting to introduce fair treatment as between a minority and a national Government. Methods by which complaints of minorities came before and were dealt with by the Council of the Legue had been gradually and very greatly improved. There was, however, room for further improvement.

(Manchester Guardian, June 11, 1931)

LORDS AND MINORITIES.

Lords and Minorities.

It does not often happen that the House of Lords discusses the problem of oppressed racial minorities in Europe, and the rather unexpected discussion yesterday gave Viscount Cecil an opportunity to produce a few facts about petitions which have been made by minorities and dealt with the League of Nations. The regrettable thing is that facts about such petitions have been difficult of access in the past, and may be equally wrapped up in mystery in the future unless the League makes up its mind to a more courageous policy. The practice is for great secrecy to be preserved about all petitions until a member of the Council — to whom admissible petitions are circulated — takes a matter up. Secrecy about inadmissible petitions is perhaps necessary on political grounds. But there remains a margin of discretion at later stages of which the Secretariat might take advantage. There is every reason to suppose that its policy in these matters has been unduly timid and secretive. This is one of those cases where the League Secretariat, and not just "the League" — which simply means the various Governments, — is open to criticism. The Secretariat has to sort out petitions, in the first place, and it may be afraid of a fuss on the part of an aggressive Government. Later it has been known to allow an obstinate member of the League to stave off inquiries — after an investigation by committee of three — with vague and even insolent replies. Mr. Henderson's recent activity has improved matters, and should lead to a bolder line within the Secretariat. Of recent cases, for example, it was difficult to understand why Mme. Rudnycka's petition on behalf of Ukrainians in Poland was rejected. The League Secretariat's reply was that all its contents had already been embodied in the petition of Ukrainian senators and deputies, of whom Mme. Rudnycka is one. It seemed strange — and even unlikely — that Mme. Rudnycka should take the trouble to draw up a petition, which proved to be considerably longer, merely to say what had been said in a previous petition which she had also herself signed.

(Manchester Guardian, June 11, 1931.)

UKRAINIAN NIGHT PLEASES CROUD.

Dancers and Singers in Warinanco Park Program.

Forty Ukrainian amateur dancers of Elizabeth assisted by a mixed chorus of eighty well-trained voices entertained nearly 3,000 persons last night at a colorful program of Ukrainian folk songs and dances in the Warinanco Park Stadium. The entertainment was the first in a series of five nationality programs sponsored by the Union County Park Commission and arranged by E. K. Harrison, assistant superintendent of recreation.

Prof. Alexander Lawriw directed the mixed chorus which opened the program with "Star Spangled Banner," sung in English, and "Ukrainian Mother," "Hail, You Soldiries" and "The Last Testament," presented in the native language.

Dressed in elaborate costumes representing Ukrainian peasants the young dancers then became the attraction on the stage. The group of four folk dances presented at this point was featured by a solo number by Peter Wishchuk, 8 years old.

Taras Shevchenko, greatest of Ukrainian poets, wrote the words to the next number, "Cherry Orchard," sung by the women's chorus. This was followed by "Stitch By Stitch," a humorous song portraying the patience of the young girls in sewing their costumes for the admiration of their lovers.

"Cossacks" and "Oh, Give Me Wings," a love song, both received applause when sung by the chorus of Ukrainian men. The last choral number was "Hop the Ring and Spread the Periwinkle," sung by the mixed chorus.

The Zaporoggian Battle dance with swords and the Cossack dance were the two outstanding numbers in the final group, which was climaxad by the Hopak Circle featuring Vasile Avramenko, balletmaster of New York City, who directed the young people and the entire group.

The Elizabeth dancers, who were assisted by a group of eleven New York students of Mr. Avramenko, are Telle Kicenuk, Pavlene Rodnitzka, Sophe Pohranychna, Mildred Kozminska, Olga Kozminska, Mary Waychak, Alva Waychak, Ann Kuziev, Ann Stashkiv, Mildred Ilkiw, Ann Hondawych, Ann Worobel, John Romanowich, Walter Romanowich, Ann Bohdan and Marie Mohyla.

Attorney Michael Piznak, of New York City, well known in Elizabeth Ukrainian circles, acted as master of ceremonies.

A committee headed by Charles Lefchick and representatives from the following Ukrainian organizations planned the performance: St. Vladimir Church, St. Vladimir Society, St. Michael Society, St. John's Society, Luhov Society, Ukrainian Society, Ukrainian National Home, Ukrainian Citizens' Club and providence Society.

The next nationality program will be given on Wednesday evening, July 1, by a group of German clubs.

(Elizabeth Journal, June 18, 1931.)

ПРОГИБІЦІЯ ОПІЮ.

Останіми роками в Єгипті витворилася спеціяльна верства "ґенстерів", які владі завдають чимало труду. Влада поборює їх якнайзавзятіше. Є це пачкарі опянюючих артикулів, а передовсім гашишу, який дуже поширений між єгипетським народом. Попри ганиш роблять опій, кокаїну та героїну, якого також багато вживають. Єгипетські власти якнайгостріше карають тих пачкарів, які творять великі орґанізації зовсім на взір американських бутлеґерів.

Опянюючі артикули ховають у великих скількостях матерій, які приходять із Далекого Сходу, а також з Европи та сусідніх держав, у подорожних торбах, бляшанках оливи, посудинах від вина, бляшанках консерв і т. п. Рішучу контролю над тим годі переводити. Пачкарі мають знаменито зорґанізовану шпіонажу про акцію поліції й митної служби, так що звичайно вміють усе викрутитися. Товар, що приходить ізза моря, опакований непромокально, в ґумових торбинах, щоби, колиб треба, кинути пачкований товар із чердака корабля у море. Ці торбини так уладжені, що можуть плавати по поверхні моря.

А щоби митарі не запримітили тих торбинок на поверхні води, пачкарі причіпляють другі торбини зі сіллю, так що сіль тягне ґумові торбини з опіюмом у глибину. За кілька днів, коли митарі не слідкують уже того місця, сіль розтопиться і торбини випливають на поверхню. Пачкарі виловлюють торбини та виносять на сушу. Самособою, що й поліція нераз викриє такі підступи, коли довго обсервує дане місце, про яке сумнівається.

Поліція знає, коли переловити більші скількости пачкованого товару. Так нпр. переловили велику посилку з Палестини, яка була задекльрована як стільці (сідала) для вотерклозетів. Часто буває, що ті, які вживають опянюючих артикулів, приходять до поліції, доносять на пачкарів і просять, щоби їх самих замкнула, аби вони відівчилися вживати цю отрую. Роблять це головно ті, в яких іще не зовсім зломана воля і які боються за себе й за будучину своеї родини. Буває аж надто часто, що невинні люди терплять наслідком строгих засобів поліції. А саме поширюється денунціонування, одні на одних доносять, хоч нічим не провинилися проти закона, лише ворогують між собою. Так нпр. трапилося таке, що одна Арабка підкинула свому чоловікові гашиш і донесла на нього до поліції, щоби без перешкоди могла собі жити з любовником. Найдений гашин чи опій вважають у Єгипті безперечним доказом злочину. Надармо нещасний чоловік присягався, що він невинний, його засудили на два роки примусових робіт. Щоправда, пізніше виявилося, що це дійсно жінка підкинула йому той гашиш. Араба випустили на волю, а жінку й любовника замкнули в тюрмі.

Найбільше опянюючих артикулів, річно кількасот тисяч кільоґрамів, пачкують через Суезький канал і Червоне море, східною пустинею до Єгипту. Тут майже неможливий строгіщий нагляд, тому, що це величезна й пустинна територія. Тими околицями вештаються, щоправда, все поліційні патрулі на верблюдах, працюють і слідкують при найтяжчих умовинах як день так ніч, одначе дуже тяжко впасти на слід пачкарів. Страшна спека, зменшення ростинности утруднює орієнтування й боротьбу з пачкарями.

Коли поліція викриє пачкарів, починається боротьба на життя та смерть. Висока нагорода, яка їх чекає, лють із причини тяжкої, виснажуючої праці, все це підбехтує митних сторожів, що запускаються в завзяту погоню та дикий бій з пачкарями, які також не сидять із заложеними руками, бо добре знають, що їх жде. Коли пачкарі бачать, що не можуть утекти, злазять із верблюдів, які вклякають на пісок і служать як охорона своїм господарям. Счиняється боротьба на життя та смерть, у якій гинуть або пачкарі або поліція. Часто пачкарі кидають пачкований товар, бо сподіються, що тоді митні сторожі задержаться і пустять пачкарів, хай утікають. Це їм часом дійсно й удається. Колиж ні, то така погоня тревае кілька днів і тягнеться аж до повного виснаження. Пачкарі рішаються і на найбільші небезпеки, бо знають, що заробять величезні гроші, коли щасливо перепачкують крам.

В Єгипті заборонено плекати конопли та мак (із конопель роблять гашиш, із маку опій) під загрозою найгострішої кари тюрми. Цю заборону справді рідко коли хто нарушує, зате всі ті отруї пачкують із країн, у яких не заборонено сіяти ні конопель ні маку. До таких країн належать: Сирія, Греція й Туреччина. Шеф поліції в Каірі, Рюсель-баша, має багато праці з орґанізуванням апарату, який зумів би успішно боротися із збільшеною активністю єгипетських „ґенґстерів".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На дальшу боротьбу.

Отсим пересилаю до Обеднання список пожертв на боевий фонд і загальну суму $324, на яку то суму склалися слідуючі приходи:

З розпродажі віданак пок. Ю. Головінського: Ена Мельничук $26.35, Ф. Гуменюк $25, Р. Ґельнер $57 (в тій сумі є жертва Серафини Швець $5), Ю. Шурин $20, Г. Яцишин $29, М. Цимбалістий $15, К. Стельмах $26.90, Резнарівна $34.65, Р. Ґельнер $4, на святі в Провіденс $12.50, в Честер $12.50, (в чому є жертва гром. Тиршавського $1), в Сиракюз $3.50. Відділ ОДВУ в Гартфорд (Драпяк) $30, І. Готра з Джемейки $25.50, М. Шурко з Бабильону $3.50, на Листопадовім Святі в Ню Йорку $71.40, Відділ ОДВУ ч. XI. в Ню Йорку (Дроботій) $25, Відділ ОДВУ Сиракюз (Туркевич) $40.50, о. Лев Левицький, Клівленд, 36.70, Відділ ОДВУ, Шикаго, $18.65, Відділ ОДВУ, Вилксбери, $24. — Разом $568.78.

З розпродажі карток: в Провіденс $10, в Честер $10.25, В. Сцібайло $6, Г. Яцишин $5.05, Г. Марчак $9.25, Р. Ґельнер $6.60, Вілінґ, В. Ва., $2.45. — Разом $49.56.

З розпродажі Сурми, брошур і інших видань: Ничай за Сурму $5, Р-шний з двох бльочків (ч. 26—29) $20, Ґ-нер з брошур $3.75, і $3.80.

З розпродажі Сурми в Нюарку $3, Ничай збірка на бльочок (ч. 103) $15, муж довіря з розпродажі Сурми $2.50. — Разом $53.05. — Загальний прихід — $671.39.

Розходи: Кошти виробу віднак $310.65, почтова оплата посилок $6.74, зачет на портрет Ю. Головінського (виплачений арт. мал.) $30. — Загальний розхід $347.39. — Остається до висилки на боевий фонд $324.

Муж довіря.

Князь Микола і цісар Франц Йосиф І.

Коли Франц Йосиф І. відвідав Котор (Катаро), прийшов його відвідати з Цетинії чорногорський князь Микола. Франц Йосиф І. у розмові сказав князеві, сміючись і поглядаючи на гору Ловчен:

— Високо ти мешкаєш, приятелю.

— Деж мені, ради Бога, мешкати? Султан забрав мені рівнину, ти мене прогнав із моря — то мені нічого не лишилося, лише пійти у хмари!

ПРОТОКОЛ

з РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(43)

Дискусія над звітами Гол. Радних У. Н. Союза.

В. Гришко вносить, а С. Слободян попирає, щоби звіт д-ра Клима приймити без дискусії, з уділеннем вотум довіря.

А. Питляр запитує, чому д-р Клим у своїм звіті не говорив про радянську Україну.

Д-р Клим відповідає, що не говорив тому, бо не має нічого доброго до сказання.

На формально поставлене внесенне ухвалено звіт голов. радного, д-ра М. Клима, приймити так, як був зложений, з уділеннем вотум довіря.

До голосу в дискусії над звітом інж. В. Малієвича записалися: Р. Слободян, С. Слободян, С. Заблоцький і Т. Михальчук.

Р. Слободян завважує, що звіт інж. Малієвича, хоч короткий, одначе виказує велику роботу. С. Слободян не годиться з підчеркненнем факту, що інж. Малієвич не жадав звороту коштів дороги за поїздки в справах орґанізаційних, йому доручених, бо не кождий головний радний це може зробити і дехто може мусить звороту таких коштів жадати.

Інж. В. Малієвич каже, що зробив це тому, бо люди звичайно випоминають дієти, то він навмисне хотів зазначити, скільки зробив дороги та що грошей не дістав і їх не жадав.

С. Заблоцький вносить, а Т. Михальчук попирає, щоби звіт інж. Малієвича приняти так, як був зложений, з уділеннем вотум довіря. Одноголосно ухвалено.

З черги мала наступити дискусія над звітом гол. радного Т. Михальчука. І. Каштанюк завважує, що на гол. радного Т. Михальчука наспіло зажалення, яке треба розглянути перед уділеннем йому вотум довіря, і тому пропонує цю справу сейчас взяти під розвагу. На це всі годяться, а гол. предс. покликує секретаря І. Каштанюка до предложення цього матеріялу. Після довшої дискусії, в якій забирали голос майже всі присутні гол. урядники, а в якій стверджено цілковиту невмісність зажалення, порішено цю справу з протоколу вичеркнути, а на внесення гол. радного, С. Слободяна, поперте гол. радною А. Боївкою, ухвалено звіт гол. радного Т. Михальчука приймити з уділеннем йому вотум довіря.

Дальше формально принято з уділеннем вотум довіря звіт гол. радної Анни Боївки, на внесення С. Заблоцького, поперте П. Стадником.

До дискусії над звітом С. Заблоцького зголосився А. Питляр і каже, що Заблоцький його нарушив з ненависти, що большевики захопили Народний Дім у Брукліні, який Заблоцький орґанізував.

Інж. Малієвич звертає увагу, що це особисті урази і тут не повинносл про них говорити.

С. Заблоцький заявляє, що Народний Дім то не особиста справа, але годиться, що для неї тут нема місця і тому він тої справи у своїм звіті не підносив.

П. Стадник вносить, а інж. Малієвич попирає, щоби приймити звіт гол. радного С. Заблоцького так, як був читаний, з уділеннем вотум довіря. Формально ухвалено.

Таксамо по короткій дискусії і справленню на внесення І. Каштанюка, поперте о. д-ром Клодницьким, формально ухвалено приймити звіт голов. радного о. В. Сполітакевича так, як був поданий, з уділеннем вотум довіря.

Відтак на внесення інж. Малієвича, поперте д-ром Климом, формально ухвалено приймити звіт гол. радної Марії Розуміло так, як був зложений, з уділеннем вотум довіря.

(Дальше буде).

ПОДЯКА.

В імени члениці з Товариства „Свобода", від. 194 У. Н. Союза, Анастасії Марків, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за уділення їй 50 долярів з фонду запомогового. А. Марків знаходиться в дуже тяжкім здоровлю (параліж) вісім літ.

Наш Батько Союз не забуває за своїх членів, бо ось згаданій членици уділив пяту допомогу.

Пригляньмося до У. Н. Союза, а пізнаємо, що він є нашим Батьком на еміґрації, який нам помагає в тяжких часах. Вступаймо до нього й будьмо вірними членами Українського Народного Союза.

Н. Цимбалістий, секр.
Ню Йорк, Н. Й.

Господиня (до наймички): Щож це значить, Ганю? Вже з годину крутиться під вікнами якийсь вояк!

Наймичка: То він бідний годину чекає, а пані сказали мені це щойно тепер?!

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(53)

Тарзан зрозумів, що він попався в зуби крокодилеви. Та він не думав здаватися й рішив боротися до смерти. Він набрав повні легені повітря й випускаючи його помалу з грудей, міг довше лишитися під водою, куди затягнув його крокодиль. Тарзан, напружуючи всі свої сили й велитенські мязи, старався вирватись з зубів страшного людоїда. Крокодиль швидко ніс його під водою, а коли випливав на поверхню, то Тарзан хапав свіжого повітря.

Тарзан чув, що сили його опускають. Він знав, що це вже кінець і напружував усе своє ество до боротьби. Діставши зза пояса свій камінний ніж, він старався пробити ним товсту шкіру крокодиля, але той немов не чув ударів ножа. В Тарзана вже почало мутитися в голові з недостачі повітря й здавалося, що прийшла остання хвилина його життя. Тут він почув, що тіло його торкається дна ріки.

Своїми ударами ножа він видно підганяв крокодиля. Вже майже непритомний, Тарзан почув, що частина його тіла вже на поверхні води. З трудом підвівши голову, він почув, що повітря лоскоче його ніздря. Глибокий віддих повітря відразу привернув йому притомність і сили. Тарзан чув біль у нозі, а разом з тим почував зимну потвору, що всім своїм тілом налягала на нього. Йому здавалося, що сила крокодиля також видимо зменшувалась і він робився все повільнішим.

Випростувавшися зпід крокодиля, Тарзан використав хвилину, коли людоїд спазматично зівнув, і вихопив з його пащі свою ногу. Тепер лише він побачив, що з черева крокодиля юшить кров. Тарзан сам не помітив того, як своїм ударом ножа таки пробив страшного звіря і той тепер конав від спливу крови. Тарзан заспокоївся трохи. На очах у нього здихав той, що мав поживитися ним. Але де тепер знайшовся Тарзан і що далі робити? Куди його заніс крокодиль?